

تقابل

اگر دو قضیه موضوع و محمولشان با هم یکی باشد، ولی در سور یا نسبت (رابطه) و یا هر دو با هم تفاوت داشته باشند رابطه ی این دو قضیه را تقابل می‌گویند.

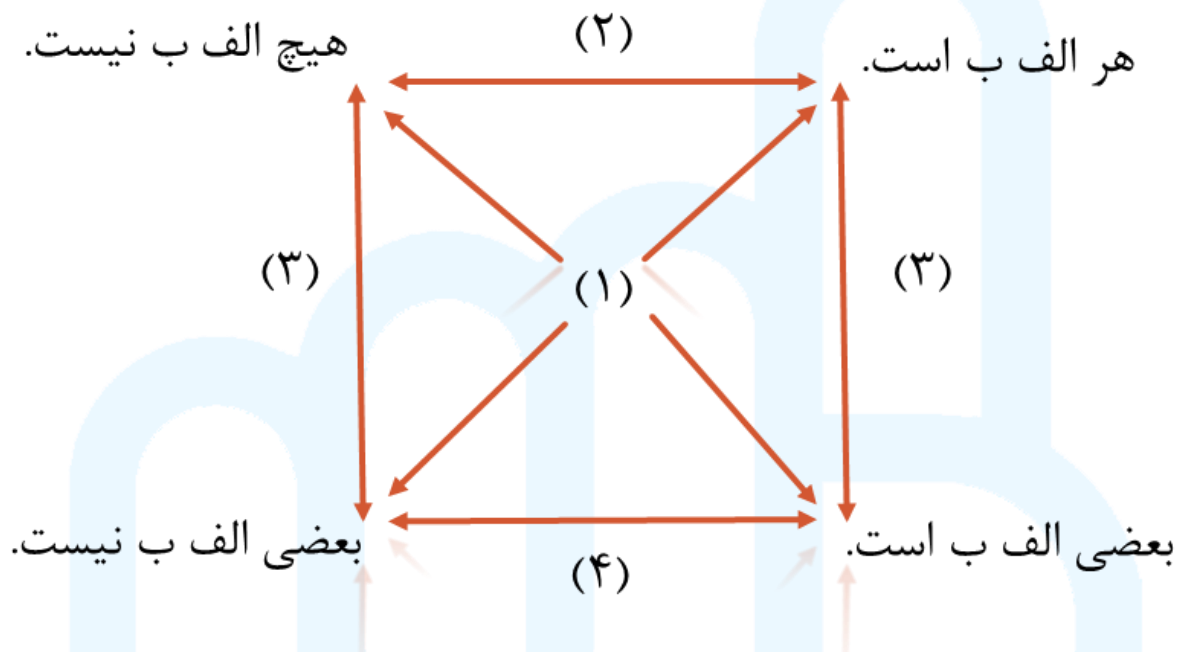
+ هر الف ب است / هیچ الف ب نیست. ← تقابل دارند زیرا موضوع و محمول یکی است.

+ هیچ الف ج نیست / هر د ب است. ← تقابل ندارد زیرا موضوع و محمول یکی نیست.

+ هر الف ب است / هیچ ب الف نیست. ← تقابل ندارد زیرا موضوع و محمول کاملا یکسان نیست و جا به جا شده است.

مربع متقابل

میان دو قضیه ی متقابل بر اساس تفاوتی که در سور یا نسبت وجود دارد، چهار رابطه برقرار می شود که آن را در مربع زیر قرار می دهند و آن را «مربع متقابل» می نامند.

مدرسه مجازی اینو

منطق

تناقض

هرگاه این سه ویژگی میان دو قضیه باشد:

(۱) موضوع و محمول یکسان،

(۲) سور متفاوت،

(۳) نسبت متفاوت؛

رابطه ی میان آن دو قضیه را تناقض می نامند.

و به عبارتی اگر دو قضیه ی متقابل، هم در سور (کمیت) و هم در نسبت (کیفیت) با یکدیگر متفاوت باشند، رابطه ی تناقض میان آنها برقرار است.

نکته

بر اساس آنچه گفته شد، رابطه ی تناقض میان قضیه های موجبه ی کلی و سالبه ی جزئی و یا میان سالبه ی کلی و موجبه ی جزئی برقرار است.

هر الف ب است $\xleftarrow{\text{متناقض}}$ بعضی الف ب نیست.

بعضی الف ب است $\xleftarrow{\text{متناقض}}$ هیچ الف ب نیست.

در رابطه ی تناقض از صدق یک قضیه به کذب قضیه ی دیگر پی می بریم و کذب یک قضیه ی صدق، قضیه ی دیگر را نتیجه می دهد. به عبارت دیگر اگر قضیه ای صادق(درست) باشد، نقیض آن کاذب (غلط) است و برعکس، اگر قضیه ای کاذب باشد نقیض آن صادق است.

اجتماع و ارتفاع نقیضین محال است.

دو قضیه ی شخصی نیز اگر در نسبت(کیفیت) با یکدیگر تفاوت داشته باشند، میان آنها رابطه ی تناقض برقرار است؛

مانند: سعدی شاعر است. (صادق) ← سعدی شاعر نیست.(کاذب) **تناقض**

تناقض رابطه ای دو طرفه است یعنی از صدق یک طرف به کذب طرف دیگر می رسیم و از کذب یک طرف به صدق طرف دیگر می رسیم.

بدیهی ترین و پایه ای ترین قضیه، محال بودن اجتماع و ارتفاع نقیضین است.

موضوع و محمول یکسان (تقابل)

سور(کمیت) : متفاوت

نسبت (کیفیت) : متفاوت

اجتماع و ارتفاع نقیضین محال + ← - و - ← +

از صدق یکی به کذب دیگری و از کذب یکی به صدق دیگری پی می بریم.

تناقض